

# La normativa de la llengua catalana

Jordi Ginebra  
Elisenda Bernal  
Joan Costa  
David Paloma

PID\_00178295

Material docent de la UOC

**Jordi Ginebra**

Llicenciat (1984) i doctor (1991) en Filologia Catalana per la Universitat de Barcelona, amb premi extraordinari de doctorat. Catedràtic de Lingüística Catalana de la Universitat Rovira i Virgili. Ha centrat el seu interès en la sintaxi, la normativa gramatical, la fraseologia i la història de la llengua. És autor del *Diccionari d'ús dels verbs catalans* (1999) (amb Anna Montserrat), i de llibres com *Llengua i política en el pensament d'Antoni Rovira i Virgili* (2006), *Pompeu Fabra: vida i obra* (2007) (amb Joan Solà) i *Llengua, nació i modernitat* (2010).

**Elisenda Bernal**

Llicenciada en Filologia Catalana per la Universitat de Barcelona (1994), doctora en Lingüística per la Universitat Pompeu Fabra (2000) i tècnica en docència amb TIC per la UOC (2006). Actualment, a més de fer de consultora a la UOC, és professora a la Universitat Pompeu Fabra, als estudis de Traducció i Interpretació i de Comunicació Audiovisual, i al Consorci per a la Normalització Lingüística. Anteriorment també ha treballat a l'Institut d'Estudis Catalans i a la Universitat Internacional de Catalunya.

**Joan Costa**

(Mèxic DF, 1960) Doctor en Filologia Catalana per la Universitat de Girona (2005). Actualment és professor lector del Departament de Traducció i Ciències del Llenguatge de la Universitat Pompeu Fabra i professor convidat del màster de Correcció i assessorament lingüístic de la Universitat Autònoma de Barcelona. Les seves últimes publicacions són: *Pompeu Fabra (1868-1948)*, *The Architect of Modern Standard Catalan. Selected writings* (Amsterdam: John Benjamins, 2009) i *La norma sintàctica del català segons Pompeu Fabra* (Berlín: Peniope, 2009).

**David Paloma**

Doctor en Filologia Catalana i professor de llengua a la Facultat de Ciències de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona. Ha escrit, juntament amb altres autors, diverses obres relacionades amb les ciències del llenguatge, sobretot de fonètica i lexicografia. En són exemples el *Diccionari de pronunciació en català* (2000), el *Diccionari de dubtes i de barbarismes* (2008) i la *Guia fonètica per a les televisions locals* (2009). S'encarrega també de les ressenyes dels llibres de llengua en diversos mitjans de comunicació.

L'encàrrec i la creació d'aquest material docent han estat coordinats per la professora: Ona Domènech Bagaria (2012)

Primera edició: febrer 2012

© Jordi Ginebra, Elisenda Bernal, Joan Costa, David Paloma

Tots els drets reservats

© d'aquesta edició, FUOC, 2012

Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona

Disseny: Manel Andreu

Realització editorial: Eureka Media, SL

Dipòsit legal: B-1.005-2012

*Cap part d'aquesta publicació, incloent-hi el disseny general i la coberta, no pot ser copiada, reproduïda, emmagatzemada o transmesa de cap manera ni per cap mitjà, tant si és elèctric com químic, mecànic, òptic, de gravació, de fotocòpia o per altres mètodes, sense l'autorització prèvia per escrit dels titulars del copyright.*

## Introducció

L'assignatura *La normativa de la llengua catalana* pretén proporcionar-vos una visió global, aprofundida i crítica de la normativa de la llengua catalana, tant des del vessant històric i conceptual, com, sobretot, des del punt de vista gramatical.

Aquesta visió global exigeix, en primer lloc, una descripció del sentit i les funcions de la llengua normativa en les societats contemporànies i del marc general en el qual se situa el concepte de *normativa lingüística*. El mòdul "Planificació, codificació i estandardització de les llengües" té com a finalitat fer aquesta descripció. Així, després de veure la relació entre llengua, societat i canvi sociolingüístic, tractarem la planificació del corpus lingüístic i estudiarem els conceptes de *codificació lingüística*, de *llengua estàndard* i de *normativa lingüística*. I acabarem amb una reflexió general sobre la funció de l'estandardització lingüística i de la llengua estàndard en la societat contemporània.

A continuació, el segon mòdul, titulat "Pompeu Fabra i la codificació del català", ens permetrà conèixer el procés de formació i implantació de la codificació de Pompeu Fabra (1868-1948), l'artífex del català estàndard contemporani. Començarem per veure la situació de la llengua catalana al segle XIX i els corrents de codificació que van aparèixer llavors, amb la irrupció d'un nou clima d'opinió encapçalat per Pompeu Fabra; després ens centrarem en la teoria i els criteris de Fabra sobre l'estàndard per al qual treballava. I finalment farem una exposició breu dels temes i problemes dels diferents nivells de la llengua que van ser matèria de codificació.

Per acabar, el tercer mòdul, titulat "La codificació i l'estandardització del català avui", ens situarà en l'etapa democràtica actual per conèixer la situació del català normatiu des de l'any 1976 fins a l'actualitat, a partir de l'anàlisi i el comentari crític de l'activitat codificadora de l'Institut d'Estudis Catalans. Tractarem quatre branques diferenciades de la llengua: l'ortoèpia, la morfologia, el lèxic i la sintaxi, posant èmfasi en aquells aspectes no resolts per la normativa, que són els que generen més conflictes en el parlant actual. I no ens limitarem al rol de l'Institut d'Estudis Catalans, sinó que també tindrem en compte altres iniciatives, com ara els diccionaris de diverses editorials, la tasca del Termcat o la feina dels responsables del model lingüístic en els diversos mitjans de comunicació, que ha culminat en molts casos en la producció de manuals d'estil.

## Objectius

Els objectius que heu d'haver assolit després d'haver treballat els materials didàctics de *La normativa de la llengua catalana* es poden resumir de la manera següent:

1. Saber situar la planificació lingüística del corpus en el marc general de la planificació lingüística i de la política lingüística, i entendre els aspectes tècnics i la base ideològica de tota intervenció planificada sobre les llengües, tant des del punt de vista lingüístic com sociolingüístic.
2. Entendre el concepte de *normalització lingüística* i la seva relació amb la política lingüística i amb la planificació lingüística.
3. Identificar les relacions i diferències entre *codificació lingüística, estàndard* i *normativa*.
4. Adquirir un coneixement general dels models de codificació lingüística i dels criteris i principis de selecció de les formes normatives.
5. Entendre i saber explicar quines són les funcions de l'estàndard i conèixer el procés general de formació de les "llengües literàries" i dels estàndards moderns.
6. Conèixer de manera general el procés de formació i implantació de la codificació de Pompeu Fabra, entendre els criteris del seu treball de codificació i adquirir un coneixement general dels temes (d'ortografia, morfologia, sintaxi i lèxic) que van ser objecte d'aquest treball.
7. Saber situar l'obra de Pompeu Fabra i de l'Institut d'Estudis Catalans en el marc de les fases de la planificació lingüística.
8. Conèixer l'estat actual de la normativa (pel que fa a la llengua oral, la morfologia, el lèxic i la sintaxi), i els aspectes no resolts que generen més dubtes o conflictes entre els parlants.

## Continguts

Mòdul didàctic 1

### **Planificació, codificació i estandardització de les llengües**

Jordi Ginebra

1. Política lingüística i planificació lingüística
2. La planificació del corpus lingüístic i la codificació
3. L'estandardització lingüística

Mòdul didàctic 2

### **Pompeu Fabra i la codificació del català**

Jordi Ginebra

1. Situació de la llengua i procés d'implantació de la codificació de Pompeu Fabra
2. Teoria i criteris de Pompeu Fabra sobre la llengua estàndard
3. Temes i problemes de la codificació establerta per Pompeu Fabra

Mòdul didàctic 3

### **La codificació i l'estandardització del català avui**

Elisenda Bernal, Joan Costa i David Paloma

1. Llengua oral (ortoèpia)
2. Morfologia
3. Lèxic
4. Sintaxi

## Bibliografia

*I Jornades de Sociolingüística: La llengua estàndard* (1992). Alcoi: Ajuntament d'Alcoi.

*V Jornades de Sociolingüística: Comunitat lingüística i espais comunicatius* (1996). Alcoi: Ajuntament d'Alcoi.

**Bassols, M.; Rico, A.; Torrent, A. M.** (ed.) (1997). *La llengua de TV3*. Barcelona: Empúries.

**Ferrando, A.; Nicolás, M.** (ed.) (2006). *La configuració social de la norma lingüística a l'Europa llatina*. Alacant: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana.

**Ginebra, J.; Martínez Gili, R.-D.; Pradilla, M. À.** (ed.) (2000). *La lingüística de Pompeu Fabra*. 2 vol. Alacant/Tarragona: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana / Universitat Rovira i Virgili.

**Ginebra, J.; Solà, J.** (2007). *Pompeu Fabra: vida i obra*. Barcelona: Teide.

**Institut d'Estudis Catalans** (<http://www.iec.cat>). Pestanya "Llengua". Aquesta pestanya conté els apartats següents:

"Recursos lexicogràfics"

"Gramàtica"

"Català estàndard"

"Toponímia"

"Transcripció d'altres llengües"

"Alfabet Fonètic Internacional"

"Ordenació alfabètica"

Aquests apartats contenen totes les publicacions en línia de l'IEC.

**Lamuela, X.** (1994). *Estandardització i establiment de les llengües*. Barcelona: Edicions 62.

**Mollà, T.** (ed.) (1997). *Política i planificació lingüístiques*. Alzira: Bromera.

**Montoya, B.** (2006). *Normalització i estandardització*. Alzira: Bromera.

**Pradilla, M. À.** [ed.] (2001). *Societat, llengua i norma. A l'entorn de la normalització del català*. Barcelona: Alambor.

**Quaderns del CAC** [Barcelona: Consell de l'Audiovisual de Catalunya], 28 (maig-agost). [Núm. monogràfic: *La qualitat de la llengua en els mitjans audiovisuals*].

**Segarra, Mila** (1985). *Història de la normativa catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.

**Segarra, Mila** (1998). *Pompeu Fabra. L'enginy al servei de la llengua*. Barcelona: Empúries.

